Op school naar de wc?

Dat zou toch gewoon moeten zijn.

Hoe schoon is het sanitair in het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs?
Hoe staat het met de privacy van het sanitair?

Onderzoek in opdracht van het Maag, Darm Lever Fonds
Uitgevoerd door GGD Amsterdam en GGD Gelderland-Zuid
2025

Voorwoord

Uit recent onderzoek van het MDL Fonds (voorheen: Maag Lever Darm Stichting) blijkt dat maar liefst de helft van de leerlingen op basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs (vrijwel) nooit poept op de wc's op school. Dit omdat ze de wc's te vies vinden of er te weinig privacy ervaren. Dat 'ophoudgedrag' bij 43% van de kinderen zorgt voor klachten. Voor één op de zes van die leerlingen zijn de klachten zo ernstig dat ze een dokter moeten bezoeken. Dat zijn 1 à 2 kinderen per klas.

Scholieren kunnen door het 'ophoudgedrag' last krijgen van ernstige verstopping, die kan leiden tot buikpijn, misselijkheid en incontinentie. Een ander medisch probleem is de overdracht van infectieziekten via vieze wc's. Er zijn in Nederland voorbeelden bekend van bijvoorbeeld hepatitis A uitbraken op scholen. Goede hygiëne is een belangrijke maatregel om dergelijke uitbraken te voorkomen of te beteugelen. Naast deze medische klachten zorgt het ophoudgedrag natuurlijk ook voor verminderde concentratie in de les en dus voor een verre van optimaal onderwijsklimaat.

Er zouden schone wc's moeten zijn die vaker en makkelijk kunnen worden gereinigd. Schone en veilige wc's bieden een oplossing.

Het MDL Fonds heeft de GGD Amsterdam en de GGD Gelderland-Zuid gevraagd om op een aantal scholen de staat van de sanitaire voorzieningen te onderzoeken. Hierbij is bekeken op welke manier de hygiëne van de sanitaire voorzieningen kan worden verbeterd.
De onderzoeken zijn uitgevoerd door specifiek opgeleide adviseurs hygiëne & infectiepreventie die op locatie het sanitair hebben beoordeeld en een kort interview hebben gehouden met degene die verantwoordelijk is voor schoonmaak.

Scholen hebben zich vrijwillig aangemeld voor het onderzoek.
De resultaten van dit onderzoek vindt u in dit rapport. In dit rapport staan de algemene bevindingen van alle schoolbezoeken die zijn uitgevoerd. Tijdens het bezoek zelf hebben wij mondeling aanbevelingen gedaan voor verbetering.

De resultaten worden gedeeld met het MDL-Fonds.

De resultaten uit het onderzoek zijn niet terug te leiden naar individuele scholen of schoolbesturen.

Ik bedank alle scholen voor hun enthousiaste deelname. Zonder hun open houding en medewerking hadden wij dit onderzoek niet kunnen uitvoeren.

Joan Worp
Hoofd Hygiëne & Infectiepreventie
GGD Amsterdam

Inhoud

1 Samenvatting 4

2 Inleiding 5
2.1 Aanleiding 5
2.2 Doel onderzoek 5

3 Methode 6
3.1 Selectie 6
3.2 Methodologie 6
3.2.1 Vragenlijst en observatielijst 6
3.2.2 Thema's 6

4 Bevindingen 8
4.1 De verhouding tussen het aantal leerlingen en het aantal toiletten 8
4.2 De schoonmaakfrequentie 9
4.3 De momenten van schoonmaak 9
4.4 Wie de toiletten schoonmaakt 9
4.5 De aanwezigheid van een aftekenlijst 10
4.6 Wie er verantwoordelijk is voor een tussentijdse vervuiling 10
4.7 De schoonmaak van de toiletten 10
4.8 De bouw en inrichting (vloeren, wanden, toiletten, handenwasgelegenheid en ventilatie) 12
4.9 De privacy 13

5 Conclusies en aanbevelingen 15
5.1 Conclusies 15
5.2 Aanbevelingen 15

6 Bronnen 16

7 Bijlagen 17
7.1 Checklist onderzoek toiletten 17
7.2 Wat viel ons op 20

1 Samenvatting

In 2025 hebben GGD Amsterdam en GGD Gelderland-Zuid, in opdracht van het Maag, Darm, Lever Fonds, de staat van schooltoiletten onderzocht. Het doel was om vast te stellen of toiletten schoon en goed schoon te houden zijn, of handhygiëne na toiletbezoek mogelijk is, en in welke mate privacy en veiligheid zijn gewaarborgd.
Het onderzoek werd uitgevoerd op 50 vrijwillig deelnemende scholen (33 basisscholen en 17 scholen voor voortgezet onderwijs). Het vrijwillig deelnemen aan dit onderzoek kan zeker van invloed zijn op de resultaten van dit onderzoek en mogelijk het verschil verklaren tussen de resultaten uit dit onderzoek ten opzichte van eerdere onderzoeksresultaten van het MDL-fonds.
Om de sanitaire voorzieningen te beoordelen gebruikten deskundigen hygiëne & infectiepreventie observatielijsten, gebaseerd op de RIVM-hygiënerichtlijn, en op interviews met schoonmaakverantwoordelijken.
Schooltoiletten voldeden vaak niet aan basisnormen voor hygiëne en privacy. Aanbevolen wordt om vaker schoon te maken, kinderen te leren over toilet- en handenhygiëne en de toiletten te voorzien van alle handenwasbenodigdheden.

2 Inleiding

2.1 Aanleiding

Uit recent onderzoek van het MDL Fonds blijkt dat maar liefst de helft van de leerlingen op basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs (vrijwel) nooit poept op de wc's op school. Dit kan leiden tot medische problemen. Kinderen geven aan dat ze de wc's te vies vinden of dat ze bang zijn dat andere kinderen hen kunnen horen of ruiken. Om die reden gaan ze niet of zo min mogelijk naar de wc op school. Dit ophoudgedrag leidt regelmatig tot ernstige verstoppingen en dat kan weer leiden tot buikpijn, misselijkheid en incontinentie.

Het MDL Fonds heeft twee GGD'en gevraagd om objectief te onderzoeken of wc's op scholen vies zijn, hoe en hoe vaak ze worden schoongemaakt en of goede schoonmaak wel mogelijk is. Daarnaast is beoordeeld of goede handhygiëne na het toiletbezoek wel mogelijk is. En als laatste is er gekeken of de deuren van de wc's geheel gesloten zijn waardoor er sprake is van meer privacy en veiligheid op de wc's.

2.2 Doel onderzoek

Het doel van dit project is drieledig:

- Allereerst: het inventariseren wat de staat van de toiletten op scholen is. Is het schoon, goed schoon te maken (bouwkundige staat van vloeren, toiletten etc.), frequentie van de schoonmaak, kunnen de handen gewassen worden, is er vloeibare zeep en zijn er wegwerphanddoekjes?
- Ten tweede: hoe is de situatie ten aanzien van de privacy en veiligheid van de schooltoiletten. Voor dit deel hebben we louter geconstateerd wat de bevindingen zijn, zonder hier een waardeoordeel aan te hangen.
- Ten derde: ter plekke zijn er tijdens het schoolbezoek zo mogelijk praktische adviezen gegeven om de hygiënische situatie te verbeteren.

De onderzoeken zijn uitgevoerd op scholen in de GGD regio's Amsterdam en Gelderland-Zuid.

3 Methode

3.1 Selectie

Alle scholen in de bovengenoemde gemeenten zijn aangeschreven. De scholen hebben zich vrijwillig aangemeld voor het onderzoek. Helaas was het niet mogelijk om de scholen onaangekondigd te bezoeken, dat wordt door de gemeentes niet toegestaan. Mogelijk had dat tot andere onderzoeksresultaten geleid. In de GGD regio Amsterdam zijn 23 basisscholen en 12 scholen in het voorgezet onderwijs bezocht en in de regio Gelderland-Zuid zijn 10 basisscholen en 5 scholen in het voorgezet onderwijs bezocht. Een deel van de scholen (18) is vlak voor de zomervakantie bezocht en een deel van de scholen (32) direct na de zomervakantie.

3.2 Methodologie

3.2.1 Vragenlijst en observatielijst

Het onderzoek bestaat uit een algemene vragenlijst en een observatie van een toiletunit.

In de vragenlijst en de observatielijst maken we onderscheid tussen:
- Basisscholen
- Voorgezet onderwijs

Op de basisscholen zijn vaak aparte toiletunits voor de onderbouw (groepen 1 en 2). De 4 en 5-jarigen worden regelmatig begeleid bij de toiletgang.

3.2.2 Thema's

De algemene vragenlijst bevat vragen over de volgende thema's:
- de verhouding tussen het aantal leerlingen en het aantal toiletten;
- de schoonmaakfrequentie;
- de momenten van schoonmaak;
- wie de toiletten schoonmaakt;
- de aanwezigheid van een aftekenlijst;
- wie er verantwoordelijk is voor een tussentijdse vervuiling.

Middels de observatielijst zijn de volgende thema's beoordeeld:

- de schoonmaak van de toiletten;
- de bouw en inrichting (vloeren, wanden, toiletten, handenwasgelegenheid en ventilatie);
- de privacy.

In de voorbereiding hebben de onderzoekers van de GGD Amsterdam en de GGD Gelderland-Zuid heel concreet afgestemd hoe de beoordeling van de observaties moet plaatsvinden.
Er is beoordeeld aan de hand van een tweepuntsschaal, bijvoorbeeld, een toiletunit is schoon of vies en er is wel of geen wc-papier aanwezig in de toiletten.
Als er verschillende toiletunits zijn, dan is het laagste oordeel meegenomen in het totaal.

De normen voor de observaties zijn opgesteld aan de hand van landelijk beleid:

- Gebaseerd op de normen die zijn opgenomen in de Hygiënerichtlijn voor basisscholen van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). Deze richtlijn is opgesteld door het Landelijk Centrum Hygiëne en Veiligheid (LCHV) van het RIVM en bestaat uit normen over hygiëne, schoonmaak en randvoorwaarden.

De resultaten zijn verwerkt in een enquête-tool LimeSurvey en geanalyseerd met Microsoft Excel.

4 Bevindingen

In dit hoofdstuk leest u de belangrijkste bevindingen van dit onderzoek. De bevindingen zijn per thema uitgewerkt.
De onderzoekers hebben bij de toiletten adviezen en toelichtingen genoteerd, die gebruikt zijn om de bevindingen te illustreren. De volledige lijst met adviezen en toelichtingen is te vinden onder bijlage 7.2.

4.1 De verhouding tussen het aantal leerlingen en het aantal toiletten

De verhouding tussen het aantal leerlingen en het aantal beschikbare toiletten varieert van 1 toilet op 3.4 leerlingen tot 1 toilet op 84 leerlingen. Het gemiddelde ligt op 1 toilet per 17.3 leerlingen, maar er zijn dus grote verschillen.
Maakt het uit voor de schoonmaak hoeveel leerlingen er gebruik moeten maken van een toilet? Nee, daarin zien we geen significant verschil.

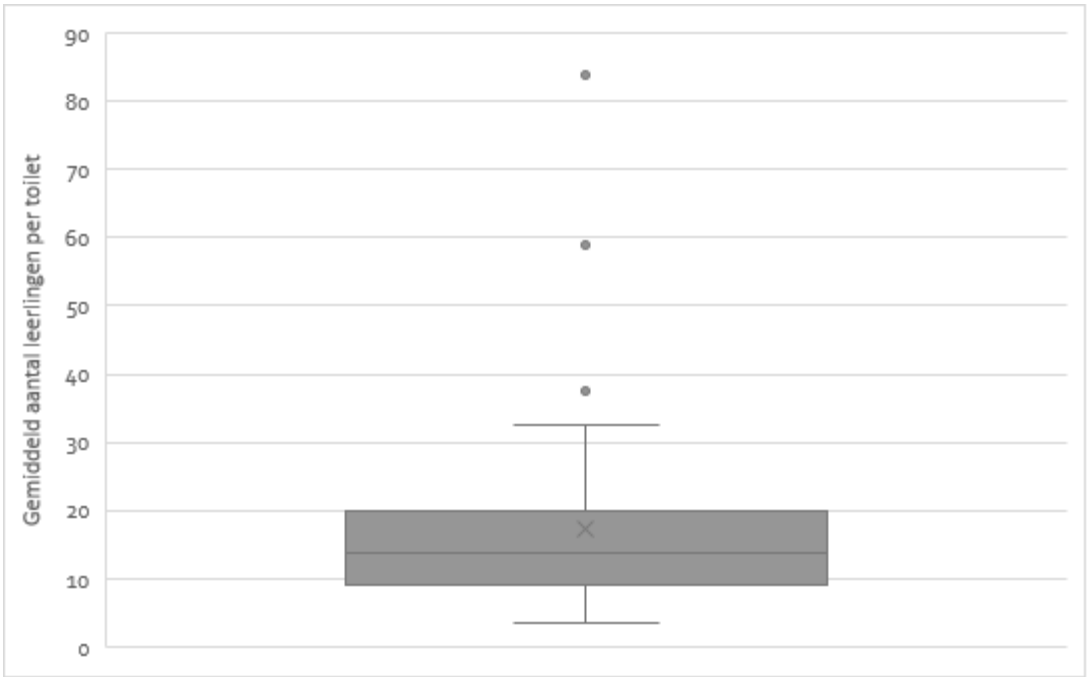

Fig 1: boxplot van het gemiddeld aantal leerlingen per toilet.

4.2 De schoonmaakfrequentie

De schoonmaakfrequentie is in verreweg de meeste gevallen eenmaal per dag. Bij 7 van de 50 scholen worden de toiletten twee maal per dag schoongemaakt. Op 1 school worden de toiletten drie maal per dag schoongemaakt. Het is opvallend dat scholen die in het gebied van GGD Gelderland-Zuid liggen vaker meerdere malen per dag schoongemaakt worden .

GGD	1x daags schoonmaak	2x daags schoonmaak	3x daags schoonmaak
Amsterdam	32 (91.4%)	2 (5.7%)	1 (2.9%)
Gelderland-Zuid	10 (66.7%)	5 (33.3%)	0 (0%)

Fig 2: verdeling aantal schoonmaakrondes per dag per regio.

4.3 De momenten van schoonmaak

Bij de scholen waar een maal per dag wordt schoongemaakt, gebeurt dat vrijwel altijd aan het einde van de schooldag. Op de scholen waar de toiletten tweemaal per dag worden schoongemaakt is er vaak gedurende de dag een naloopronde (is de wc nog schoon?) en aan het einde van de dag de normale schoonmaak.
Zijn deze toiletten schoner en is er minder last van stank?

Van de toiletten die tweemaal of driemaal per dag worden schoongemaakt, worden 7 van de 8 keer (87.5%) als schoon beoordeeld. De toiletten die een maal per dag worden schoongemaakt worden 30 van de 42 keer (71.4%) als schoon beoordeeld.

De toiletten die tweemaal of driemaal per dag worden schoongemaakt worden 7 van de 8 keer (87.5%) als stankvrij beoordeeld. De toiletten die eenmaal per dag worden schoongemaakt worden 37 van de 42 keer (88.1%) als stankvrij beoordeeld.
Is schoon ook altijd stankvrij? Nee, maar meestal wel (90%)
Is stankvrij ook altijd schoon? Nee, maar de meerderheid wel (90%)

4.4 Wie de toiletten schoonmaakt

Het overgrote deel van de scholen (92%) maakt gebruikt van een professionele schoonmaakdienst. Scholen (8%) die geen gebruik maken van een (externe) professionele schoonmaakdienst, hebben in alle gevallen zelf schoonmaker(s) in dienst.
Is er een verschil over het algemene oordeel over de schoonmaak tussen 'eigen schoonmakers en professionele schoonmaakdiensten?
Ja, de eigen schoonmakers scoren beter, 100% van de scholen met een eigen schoonmaakdienst wordt als 'schoon' beoordeeld en bij de professionele schoonmaakdiensten is dat 63.4%.
Opvallend was dat één van de schoonste toiletgroepen die bezocht zijn, op de school was met 84 leerlingen per toilet (de outlier in fig. 1), volgens de onderzoeker was dit doordat de schoonmaak

in eigen dienst was. De onderzoeker zei: "Elke schoonmaker beheert zijn eigen toiletgroep en is daar dagelijks verantwoordelijk voor." Dat leidde tot een goed resultaat.

Professionele schoonmaakdiensten leveren vaak slechtere resultaten dan eigen schoonmakers. Externe schoonmakers missen betrokkenheid en urgentie, wat leidt tot minder schone toiletten.

4.5 De aanwezigheid van een aftekenlijst

Op 14 van de 50 scholen (28%) wordt gebruikgemaakt van een aftekenlijst voor de schoonmaak. 5 van deze 14 scholen (35.7%) scoren alsnog negatief op zichtbaar schoon en stankvrij.

4.6 Wie er verantwoordelijk is voor een tussentijdse vervuiling

In de meeste gevallen worden tussentijdse vervuilingen door de leerlingen gesignaleerd. Zij geven dit dan door aan de conciërge, leerkrachten of speciale schoonmaakmedewerkers. Op 3 van de 50 scholen worden tussentijdse vervuilingen helemaal niet gemeld en is er ook niets geregeld over de schoonmaak van tussentijdse vervuilingen. Ook als de tussentijdse vervuiling wel wordt gemeld, wordt er niet altijd direct een schoonmaakactie ondernomen. Soms sluit men het bewuste toilet af. Gelukkig wordt er in meer dan helft van de scholen wel direct een schoonmaakactie gestart. Dit wordt gedaan door de leerkracht, de conciërge of een schoonmaker.

4.7 De schoonmaak van de toiletten

Een kwart van de scholen heeft vieze toiletten. Dat betekent dat duizenden leerlingen dagelijks gebruik moeten maken van onhygiënische toiletten. Dit is niet alleen onaangenaam, waardoor leerlingen toiletbezoek vermijden, maar kan ook bijdragen aan verspreiding van infecties. Op 26 van de 33 basisscholen (78.8%) worden de toiletten als 'schoon' beoordeeld. Op 12 van de 17 voortgezet onderwijsscholen (70.6%) zijn de toiletten als 'schoon' beoordeeld.

Het percentage toiletten dat door de professionals als 'stankvrij' wordt beoordeeld ligt hoger. Op 29 van de 33 basisscholen (87.9%) worden de toiletten als 'stankvrij' beoordeeld. Op 13 van de 17 voortgezet onderwijsscholen (76.5%) zijn de toiletten als 'stankvrij' beoordeeld.

	BO	VO
Totaal aantal scholen	33	17
Schoon	26 (78.8%)	12 (70.6%)
Stankvrij	29 (87.9%)	13 (76.5%)

Fig 3: Verdeling van schone en stankvrije toiletten over BO en VO scholen.

Overigens valt het op dat daar waar op basisscholen aparte toiletten voor de onder- en bovenbouw zijn, de onderbouw vaak schoner en frisser zijn. Dit is waarschijnlijk te verklaren doordat deze kinderen begeleid worden bij het gebruikmaken van de toiletten.

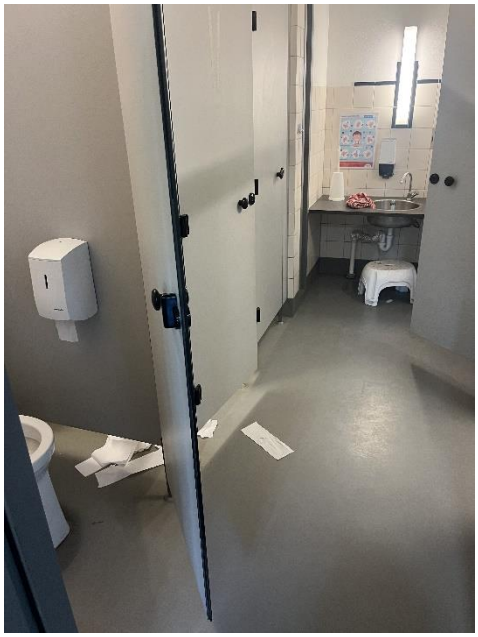

Foto 1: Voorbeeld van een vervuilde algemene toiletruimte

4.8 De bouw en inrichting (vloeren, wanden, toiletten, handenwasgelegenheid en ventilatie)

	Aantal (totaal 50)
Vloeren intact en goed schoon te maken	49 (98%)
Wanden intact en goed schoon te maken	50 (100%)
Deuren intact en goed schoon te maken	49 (98%)
Het toilet is intact	49 (98%)
Het toilet heeft een bril	49 (98%)
Het toilet heeft een deksel	19 (38%)
Er is toiletpapier	46 (92%)
De wastafel is intact	50 (100%)
Er is vloeibare zeep	41 (82%)
Er is een manier om de handen te drogen	40 (80%)
Er is ventilatie en de ventilatie werkt.	50 (100%)

Fig 4: Aantallen en percentages toiletten wat voldoet aan bouw en inrichting stellingen

Bij een ruime meerderheid van de scholen zijn de toiletten in (redelijk) goede staat. De vloeren zijn over het algemeen intact, goed schoon te maken en absorberen geen vocht. Ditzelfde geldt voor de wanden en deuren. De deuren kunnen over het algemeen op slot met uitzondering van enkele deuren van de groepen 1 en 2 van de basisscholen.

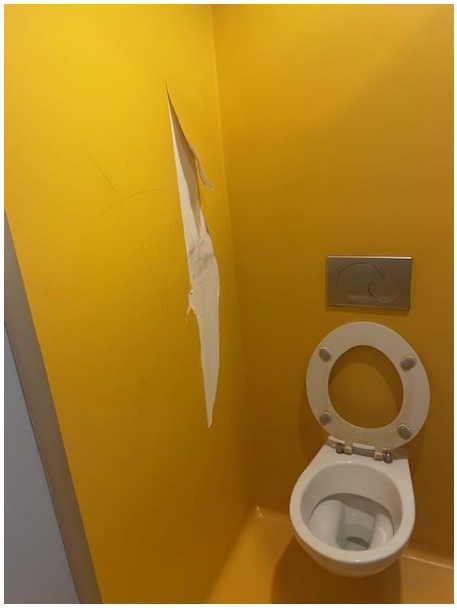

Foto 2: voorbeeld van een toilet met niet-intacte muren

Foto 3: voorbeeld van een vuil toilet zonder bril

Vrijwel alle toiletten zijn voorzien van een wc-bril (98%), maar het percentage wc-deksels ligt een stuk lager (38%). De toiletten zijn meestal voorzien van toiletpapier (92%).
Er zijn in alle gevallen wel wastafels aanwezig in de toiletten. Helaas geldt dat niet voor de aanwezigheid van zeep en handdoekjes. Complete handenwasbenodigdheden met zeep en eenmalige handdoekjes in de toiletten zijn niet op alle scholen aanwezig. Op sommige scholen leert men de kinderen aan om 'terug in de klas de handen te wassen'. Dit is niet hygiënisch omdat de handenwasgelegenheid in de klas bedoeld is voor o.a. het wassen van de handen voor en na het eten.

Docenten zijn zich er onvoldoende bewust van dat dit qua toilethygiëne niet gewenst is. Leerlingen lopen immers met ongewassen handen van toilet naar het klaslokaal en kunnen 'onderweg' allerlei contactoppervlakken zoals deurklinken aanraken.
In alle toiletten is werkende ventilatie aanwezig. Dit heeft een positief effect op de frisse lucht in de toiletten.

Foto 4: voorbeeld van gebrekkige handenwasgelegenheid

4.9 De privacy

Met betrekking tot de privacy op de toiletten hebben we in dit onderzoek slechts constateringen gedaan. Dus over of afsluitbare deuren tot op de grond, en of tussenwandjes tot op de grond wenselijk zijn, wordt geen uitspraak gedaan.

Op alle scholen zijn de deuren van de toiletten goed afsluitbaar en zijn er geen kieren en/of gaten bij de deuren. Bij de onderbouw van de basisscholen (groep 1 en 2) wijkt dit soms af, dan zijn er bijvoorbeeld lage deuren. Leerlingen worden nog vaak begeleid naar de wc.
Slechts 40% van de deuren en 36% van de tussenwandjes van de toiletten komen tot de grond. De rest is aan de onderzijde open.

Op meer dan de helft van de scholen is de privacy onvoldoende. Open onderzijden van deuren en tussenwandjes zorgen voor ongemak en kunnen leiden tot vermijding van toiletgebruik. Slechts enkele scholen bieden echte privacy via individuele voorruimtes. Dit zou standaard moeten zijn, zeker gezien het belang van een veilige en comfortabele omgeving.

Foto 5: voorbeeld van toiletten met weinig privacy

Op minder dan een kwart van de scholen (24%) zijn genderneutrale toiletten aanwezig.
Sommige toiletten hebben individuele voorruimtes. Een van de geïnterviewde zei: "Alle toiletten hebben een individuele voorruimte hierdoor is er veel privacy." Een andere geïnterviewde zei: "Enkele toiletten hebben een individuele voorruimte, deze zijn over het pand verspreid. Dit is om meer privacy voor kinderen te creëren die problemen hebben met de toiletgang."

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Conclusies

Schoon of vies

- Bij ongeveer driekwart van alle scholen worden de toiletten als 'schoon' beoordeeld. Hierin is weinig verschil tussen basisonderwijs en voortgezet onderwijs. Dat de toiletten vies zijn, is meestal niet het gevolg van 'een slechte staat van de toiletten', maar door onvoldoende schoonmaak en onhygiënische gedrag van de leerlingen.
- Bij ongeveer 80% van alle toiletten op scholen is een complete handenwasgelegenheid (dus met zeep en eenmalige handdoekjes) aanwezig.
- Op de scholen waar gedurende de dag een extra schoonmaakronde is, zijn de toiletten veel vaker schoon en stankvrij dan op de scholen waar maar één schoonmaakronde (na schooltijd) is.
- Heeft een school eigen schoonmakers in dienst, dan zijn de toiletten vaker schoon en stankvrij dan wanneer er gebruik wordt gemaakt van een professionele schoonmaakdienst.
- Op de meeste scholen is er de mogelijkheid om tussentijdse vervuiling direct op te ruimen en schoon te maken.
- Het lijkt niet uit te maken of er veel of weinig toiletten beschikbaar zijn voor het aantal leerlingen op school.

Privacy

- Op meer dan de helft van de scholen zijn de deuren en tussenwandjes van de toiletten aan de onderzijde open.
- Op sommige scholen hebben alle toiletten een individuele voorruimte. Dat bevordert de privacy.

5.2 Aanbevelingen

Beter schoon

- Maak vaker dan één keer per dag de toiletten schoon. Voer gedurende de dag een schoonmaakronde uit.
- Zorg dat er regelmatig controlerondes op de toiletten uitgevoerd worden, zodat vervuiling of tekort aan papierenhanddoekjes, toiletpapier of lege zeepdispensers tijdig worden vastgesteld.
- Zorg dat tussentijdse vervuiling (ongelukjes op het toilet) gemeld kunnen worden, en direct ook schoongemaakt worden.
- Leer leerlingen wat toilethygiëne en handhygiëne is.

- Zorg dat er altijd zeep en eenmalige handdoekjes zijn bij de handenwasgelegenheid van de toiletten.
- Maak bij voorkeur gebruik van eigen schoonmakers. Zij zijn meer betrokken bij de school en voelen zich meer verantwoordelijk. Indien deze eigen schoonmakers tijdens de schooltijden aanwezig zijn, kunnen zij tussentijds langs de toiletten gaan en tekortkomingen signaleren en deze meteen oplossen.

6 Bronnen

Hygiënerichtlijn voor basisscholen. (07/08/2025). RIVM.

https://www.rivm.nl/hygienerichtlijnen/basisscholen

7 Bijlagen

7.1 Checklist onderzoek toiletten

De doelstelling van dit project is drieledig:

1. *Allereerst dat het inventariseren van de staat van de toiletten op scholen. Is het schoon, goed schoon te maken (bouwkundige staat van vloeren, toiletten etc.), frequentie van de schoonmaak, kunnen de handen gewassen worden, is er vloeibare zeep en zijn er wegwerphanddoekjes? Van deze inventarisatie wordt een overzicht gemaakt.*
2. *Hoe is de situatie ten aanzien van de privacy en veiligheid van de schooltoiletten. Voor dit deel zullen we louter constateren wat de bevindingen zijn, zonder hier een waardeoordeel aan te hangen.*
3. *Tijdens het schoolbezoek zo mogelijk praktische adviezen geven om de hygiënische situatie te verbeteren.*

- Naam school:
- Adres school:
- Schoolbestuur:
- Soort school: basis of voorgezet onderwijs
- Contactpersoon school (+functie):
- Contactgegevens: email, telefoonnummer
- Persoon/ functie vanuit school aanwezig tijdens onderzoek:
- Contactgegevens: email/ telefoonnummer
- Naam en functie afnemer onderzoek:
- GGD …
- Contactgegevens. Email en telefoonnummer
- Tijdstip van onderzoek:
- Laatste schoonmaakbeurt van de toiletten:

Interview

- Hoeveel toiletten aanwezig?
- Hoeveel leerlingen zitten er op school?
- Hoe vaak worden de toiletten dagelijks schoongemaakt?
- Op welke momenten worden de toiletten schoongemaakt?
- De toiletten worden door een professioneel schoonmaakbedrijf gereinigd.
- Indien nee, door wie wel:
- Er is een schoonmaakschema → aftekenlijst
- Hoe wordt tussentijdse vervuiling gesignaleerd?
- Wanneer wordt tussentijdse vervuiling schoongemaakt?
- Wie is er verantwoordelijk voor het (laten) schoonmaken van tussentijdse vervuiling?

Observatie toiletten en handenwasgelegenheid

	OB	BB	C[1]
Algemeen beeld			
De toiletten zijn zichtbaar schoon.			
De toiletten zijn vrij van stank.			
Bouw en inrichting			
Vloeren en wanden			
Vloeren zijn goed schoon te maken.			
Vloeren zijn intact.			
Vloeren zijn niet vocht opneembaar.			
Wanden zijn goed schoon te maken.			
Wanden zijn intact.			
Wanden zijn tot minimaal 1,50 meter hoogte niet vocht opneembaar.			
Deuren zijn goed schoon te maken.			
Deuren zijn tot minimaal 1,50 meter hoogte niet vocht opneembaar.			
Deuren zijn intact.			
Toiletten			
Toilet is intact.			
Toilet heeft een wc-bril.			
Wc-bril heeft een deksel.			
Er is wc-papier.			
Wc-papier hangt op kindhoogte.			
Toiletten zijn op kindhoogte.			
Toiletten zijn aangepast op kinderen (onderbouw).			
Er zijn sanitair containers (bovenbouw en voortgezet onderwijs).			
Handenwasgelegenheid			
Wastafel zijn op kindhoogte.			
Wastafels zijn intact.			
Kranen zijn intact.			
Er is een wastafel met stromend koud water.			
Er is een wastafel met stromend warm water.			
Er is vloeibare zeep.			
Vloeibare zeep hangt op kindhoogte.			
Er zijn papieren handdoekjes.			
Er zijn stoffen handdoekjes.			
Er is een handdoekrol aanwezig			
Handdoekjes hangen op kindhoogte.			
Er is een afvalbak voor papieren handdoekjes.			
Ventilatie			
Ventilatie is aanwezig in de toiletten			
Ventilatie in de wc's werkt			

[1] OB=onderbouw, BB = bovenbouw, C= combinatie onder- en bovenbouw

Schoonmaak	
De toiletten worden dagelijks schoongemaakt.	
Afvalbakken zijn niet overvol	
Sanitaircontainers zijn niet overvol	
Schoonmaakmaterialen en -middelen	
De schoonmaakmiddelen en materialen zijn toegankelijk als tussentijds schoonmaken nodig is.	

Privacy	
Deuren zijn goed afsluitbaar, geen kieren of openingen	
Geen doorkijk- of inkijkmogelijkheden via bijv. gaten of kieren	
Wanden lopen tot aan de muur.	
Deuren komen tot aan de grond.	
Tussenscheidingswanden tussen toiletten lopen van muur tot plafond.	
Er zijn scheidingswanden tussen urinoirs en wc's.	
Is er een genderneutrale wc aanwezig?	
Zijn de wc's gemengd?	
Deuren kunnen worden afgesloten en kunnen soepel open en dicht Indien nee, reden:	

Maak een foto van de toiletten waarbij deuren en wanden zichtbaar zijn. Maak foto's van de toiletten bij gebreken, foto's van inrichting en van wastafels met bijbehoren. Maak met name foto's van toiletten waarbij onderstaande niet op orde is.

Toelichting/ gegeven adviezen:

7.2 Wat viel ons op

De onderzoekers hebben bij de scholen wat opvallende bevindingen genoteerd.

Toelichting / gegeven adviezen
alle toiletten hebben een individuele voorruimte hierdoor is er veel privacy
* Genderneutrale wc aanwezig * Schoonmaak in eigen beheer * Elke schoonmaker beheert zijn eigen toiletgroep en is daar dagelijks verantwoordelijk voor
Enkele toiletten hebben een individuele voorruimte, deze zijn over het pand verspreid. Dit is om meer privacy voor kinderen te creëren die problemen hebben met de toiletgang.
* Er is 1 invalidentoilet aanwezig. Deze kan helemaal afgesloten worden * Alle WC's zijn genderneutraal Advies: Invalidentoilet beschikbaar maken voor kinderen met poepproblemen. Deze zit op slot en de sleutel moet opgehaald bij de concierge.
* Alle WC's zijn genderneutraal * WC's onderbouw rommelig: gordijntjes met opslag erachter, vies voetenbankje in de WC, stofzuiger in de wc
* In de OB zijn gemengde wc's * In de BB aparte wc's voor jongens/meisjes * Geen wc papier, handdoekjes, zeep aanwezig ivm vandalisme. Elke klas heeft een wastafel waar dit wel hangt en wc papier kan meegenomen worden * WC's in de bb zijn vooral bij de jongens gehavend
Op deze school wordt door de leerlingen op de grond geplast. Dit is een aanhoudend probleem, aldus de conciërge. Ook tijdens het bezoek ligt er een hele plas op de grond naast de wc.
* Geen handdoekjes en zeep aanwezig bij de wastafels. Handen worden gewassen in de lokalen waar koud stromend water, zeep en handdoekjes aanwezig zijn * In ob geheel gesloten wc's. In bb niet

*Elk lokaal heeft zijn eigen wc: jongetje/meisje *Er is een invalidentoilet. Dat wordt als opslag gebruikt --> Advies niet te gebruiken als opslagruimte *In elk lokaal is een wasbak met zeepdispenser en papieren handdoekjes
Betonverf op de vloer was niet intact (bladderen). Advies gegeven om dit opnieuw aan te laten brengen. Handdoekjes waren op bij de kleuters.
toiletten zijn dichte ruimten, wordt door de school als erg positief ervaren. Geen adviezen gegeven, was netjes.
de deuren van de toiletten van de kleuters kunnen ook worden afgesloten door de kleuters. De kitranden van alle toiletten (aanhechting toilet aan de muur) waren niet intact: advies gegeven deze kitranden te vervangen.
Heel schoon! Nog nooit zoiets gezien :-)
School is niet heel erg tevreden over schoonmaakbedrijf. Toiletten zijn niet schoon. Niet van recent gebruik, maar vies van slechte schoonmaak (in de toiletpot, gele aanslag). De handzeepdispenser was ook vies.
elk toilet is een aparte ruimte. Alles helemaal dicht.
Deuren naar de toiletgroepen zijn verwijderd, dit naar aanleiding van opzettelijke bevuiling van de toiletten. Het liep de spuigaten uit. Wel stank bij urinoirs waargenomen. Veel teksten op de binnenkant van de toiletten. Er is gratis maandverband beschikbaar in kastjes.
vloeren van de toiletten zijn tegels met voegen. Gescoord dat deze niet goed zijn schoon te maken in verband met de voegen en intrekken van urine.
Soms als er vaker vervuiling plaatsvind, gaat er een klasgenoot mee naar toilet ter controle daarna. Dat helpt. Er is verschil tussen de "nieuwe" toiletten (meer recenter gebouw) en de oude toiletten. Nieuwe toiletten zijn de wanden betegeld en lopen tot op de grond, boven open. De oude toiletten zijn van boven en onder open. Er zijn geen zeep en handdoekjes op het toilet aanwezig! Handen moeten worden gewassen in de klas. De toiletten zijn soms erg vies, geen gebruikssporen maar structureel niet goed schoonmaken. Advies gegeven: Handenwassen op het toilet en niet in de klas! Overleggen met het schoonmaakbedrijf over betere schoonmaak, dit is onder de maat.

niet goed schoongemaakt, veel vegen te zien. Deuren naar het sanitairblok zijn verwijderd in verband met toezicht (voorkomen hangers). Hoofd fac geeft aan niet tevreden te zijn over de schoonmaak. Ziet methode fouten. Aanvullen zeep en handdoekrollen gebeurt niet altijd. Hebben twijfels over de kennis van de schoonmakers die zijn ingehuurd door schoonmaakbedrijf. Bewuste keuze om de deuren niet tot aan de grond te laten lopen. Zo kan gecheckt worden of er iemand op de wc zit.
hoofd fac zaken geeft aan ontevreden te zijn over de schoonmaak. Ziet methode fouten. Aanvullen zeep en handdoeken gebeurt niet altijd. Hebben twijfels over de kennis van de medewerkers van het ingehuurde schoonmaakbedrijf. Deuren zijn uit het wc blok gehaald in verband met rondhangen en chillen op toiletten. Bewuste keuze om deuren niet tot de grond te laten komen, zo kan men zien of er iemand op de wc zit.
geadviseerd om de schoonmaak van de deurknoppen te monitoren en zo nodig na te gaan of deze meegenomen worden door de schoonmaak. Alle deurknoppen van de toiletten van de onderbouw waren vuil. Toelichting: 1 jaar geleden zijn de toiletten gerenoveerd.
2x per dag worden de stoffen handdoekjes verwisseld. Er is geen slot in de deur bij de OB. Handen wassen gebeurt in de klas en niet op het toilet bij de onderbouw met papieren handdoekjes. advies gegeven om op toilet handen te laten wassen. BB heeft wel zeep en stoffen handdoekjes op toilet.
Volgens conciërge is de schoonmaak onder de maat. De stichting waarvan de school het gebouw huurt zorgt ook voor de schoonmaak, dus dat is lastig om afspraken te maken. Gaan binnenkort over naar andere schoonmaak organisatie. Het is stoffig in de toiletgroepen.
school is gesitueerd in een groot wijkgebouw met meerdere functies. Er zijn veel toiletgroepen waar de kinderen gebruik van maken, vandaar het hoog aantal toiletten. Beheer van het gebouw gebeurt door de gemeente, zij hebben ook de contacten met het schoonmaakbedrijf. School heeft zelf weinig of geen invloed hierop, hebben ook geen contact, anders dan via logboek. De toiletten zijn geheel eigen ruimtes, met muren en deuren van plafond tot vloer. Alleen bij de kleuters is er 1 deur die van boven open is. De wanden in de toiletten zijn van behang, met afwasbare verf. De deuren zijn van metaal en is op sommige plakken de lak er af. op zich nog wel goed schoon te maken.
De WC voor de leerlingen van groep 7 heeft een erg lage deur. Hier gaan ze mee aan de slag.

OP deze school werd veel door kinderen op de grond geplast. ook tijdens het bezoek lag er een plas urine op de grond.
In de toiletten is een handdroger aanwezig In vrouwentoilet is tamponbox aanwezig Veel wc papier op de vloeren --> hier worden de handen mee afgedroogd ipv van de handdroger Er is geen inventarisatielijst om gebreken van toiletten/lege zeepdispenser etc bij te houden
Onderbouw meldt zelf als er een ongelukje is gebeurd in het toilet. Leerlingenraad; hierin wordt besproken over omgang met toiletten Structureel veel gebruik van wc papier waardoor verstoppingen
Toiletten zijn per groep. Bij rommelig toilet of andere bijzonderheden kan de desbetreffende klas worden aangesproken of leerlingen spreken elkaar onderling aan (zie foto 1)
School is relatief nieuw. Staat 10 jaar. Vloeren en wanden zijn gegoten dus geen voegen aanwezig.
- wc papier houder (met wc papier) bevindt zich bij deur aan de muur per 3 toiletten - kinderen onderbouw wassen handen in de klas
- bovenbouw : toiletten zijn per groep ingedeeld zodat bij vervuiling klas kan worden aangesproken - sommige toiletten hadden wc deksel, merendeel niet - geen urinoirs aanwezig
Toiletten zien er keurig uit. Er is een invalidentoilet waarvoor een sleutel gevraagd moet worden
papieren handdoekjes ipv stoffen handdoek
- onderbouw: wc papier + papieren handdoekjes in de klas - bovenbouw (alleen groep 7 en 8) : wc papier in toilet - geen urinoirs aanwezig
In de wc's hangen handblazers
In de centrale hal staat het grootste wc blok. Dit is naast de kantine. Deze zijn verouderd en wanden zijn niet tot aan het plafond. In de rest van de school zijn de WC blokken vernieuwd en kunnen de deuren helemaal dicht tot aan het plafond.

Op een toilet ontbreekt de toiletrol. Op meerdere toiletten ligt er veel toiletpapier op de vloer en ook in de voorruimte van de toilet.
Er zijn drie genderneutrale toiletten en een MIRVA-toilet